

KATOLICKI OŚRODEK APOSTOLATU BIBLIJNEGO

W Konstytucji *Dei Verbum* znajdują się słowa zachęty „do czytania i studium Ksiąg Świętych”. „Jak z ciągłego uczestnictwa w tajemnicy eucharystycznej życie Kościoła doznaje rozkwitu, tak spodziewać się wolno nowego bodźca do życia duchowego ze wzmożonej czci do Słowa Bożego, które «trwa na wieki»” (KO 26). Po II Soborze Watykańskim w Kościele zauważa się znaczny wzrost zainteresowania Biblią. Pojawiło się wiele wspólnot, dla których Biblia stała się podstawą formacji, księgą modlitwy i rozważania. Z każdym dniem wzrasta liczba chrześcijan, którzy indywidualnie czytają i rozważają Pismo Święte, tym samym dążąc do lepszego poznania Jezusa Chrystusa. Sobór „usilnie i szczególnie upomina wszystkich wiernych (...), by przez częste czytanie Pisma Świętego nabywać «wzniosłego poznania Jezusa Chrystusa» (Flp 3,8). «Nieznajomość Pisma Świętego jest nieznaną Chrystusa». Niech więc chętnie do świętego tekstu przystępują czy to przez świętą Liturgię, przepelnioną Bożymi Słowami, czy przez pobożną lekturę, czy przez odpowiednie do tego instytucje i inne pomoce, które za aprobatą i pod opieką pasterzy Kościoła wszędzie w naszych czasach chwalebnie się rozpowszechniają” (KO 25). Na gruncie polskim w odnowie posoborowej jedną z pierwszych wspólnot, która swoją formację opierała na Piśmie Świętym był założony przez ks. F. Blachnickiego ruch Światło-Życie. Ruchem opierającym swoją formację na Piśmie Świętym, rozwijającym się w różnych krajach, jest także droga neokatechumenalna.

W realizację posoborowych idei formacji biblijnej włącza się Katolicki Ośrodek Apostolatu Biblijnego, powołany przez Konferencję Episkopatu Polski w 1996 r. Od tego roku stał się on również członkiem światowej Katolickiej

Federacji Biblijnej (KFB) Regionu Europy Środkowej (AMB), zrzeszającej *Bibelwerki* z 126 krajów¹. Celem ośrodka, według założeń Konstytucji Dogmatycznej *Dei Verbum* II Soboru Watykańskiego, jest wspieranie apostołatu biblijnego w Polsce, szerzenie wiedzy biblijnej i niesionych przez nią wartości etycznych. Cele statutowe KOAB realizuje za pomocą różnych środków, np. krzewienie kultury chrześcijańskiej, organizowanie konkursów, konferencji, seminariów, warsztatów biblijnych, konwersatoriów i wykładów dla dorosłych, organizowanie wyjazdów i pielgrzymek do miejsc związanych z historią biblijną oraz wydawanie publikacji, artykułów, książek, CD-Romów.

Do powstania KOAB przyczyniły się przede wszystkim przemiany polityczne w Polsce w latach 90. XX w. Rozpad bloku komunistycznego spowodował, że pojawiła się możliwość szerszej współpracy z krajami Europy Zachodniej, m.in. z Austrią. Dyrektorem austriackiego *Bibelwerku*, i dyrektorem powstającego Regionu Środkowej Europy (AMB), był wówczas ks. dr Norbert Höslinger, przyjaciel Polaków, kontynuator i spadkobierca wielkiego prekursora odnowy biblijnej i liturgicznej, zapoczątkowanej przez Piusa Parscha (1884-1954)². Na jego prośbę kard. Józef Glemp, prymas Polski, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski, w 1993 r. mianował ks. dr. Andrzeja Banaszka dyrektorem KOAB w Archidiecezji Warszawskiej i polecił nawiązać kontakt z *Bibelwerkem* w Austrii oraz rozpocząć prace nad opracowaniem statutu ośrodka. Statut KOAB oparty jest na statucie *Bibelwerku*. Życzeniem przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski było, by położyć nacisk na apostołstwo biblijne. Warto tu nadmienić, że zadaniem katolickich *Bibelwerków* jest prowadzenie i koordynacja wszelkich dzieł i prac związanych z propagowaniem Biblii, prowadzenie tłumaczeń, opracowywanie Biblii ekumenicznej i szeroka współpraca z Towarzystwami Biblijnymi zarówno katolickimi, jak i protestanckimi. KOAB miał skoncentrować wysiłki przede wszystkim na działalności apostołskiej, dlatego sama nazwa dzieła określa specyfikę działalności. Wiele przestrzeni pracy *Bibelwerków* zostało już wcześniej w Polsce zagospodarowanych przez inne instytucje kościelne, dlatego KOAB poszukiwał właściwej sobie płaszczyzny działania.

Podstawowym celem *Bibelwerków* jest duszpasterstwo biblijne, natomiast zasadniczym zadaniem Towarzystw Biblijnych jest tłumaczenie Pisma Świę-

¹ Dyrektorem Katolickiego Ośrodka Apostołatu Biblijnego (KOAB) polskiego odpowiednika *Bibelwerku* jest od 1996 r. ks. dr Andrzej Banaszek.

² N.Höslinger, Th. Maas-Ewerd, *Mit sanfter Zähigkeit. Pius Parsch und biblisch-liturgisch Erneuerung*. Schriften des Pius-Parsch-Instituts 4, Klosterneuburg 1979.

tego na języki narodowe (nowe, bądź uwspółcześniane przekłady). W pracy Apostolatów Biblijnych bardzo istotne są kwalifikacje osób zaangażowanych w apostołstwo, refleksja teologiczna, przyciągnięcie wiernych, oddziaływanie za pośrednictwem Biblii na życie, dlatego też rezultaty działalności apostołów są zazwyczaj niewymiernie. Wydawnictwo i dystrybucja, stanowi niewielki zakres działalności *Bibelwerków*, a to właśnie przynosi konkretne, wymierne efekty Towarzystwom Biblijnym. KOAB otrzymał jedynie błogosławieństwo i obietnice, że w przyszłości otrzyma, zgodnie ze statutem, konkretną siedzibę. Oficjalnie KOAB rozpoczął swoją działalność w grudniu 1995 r. przy kościele św. Anny w Warszawie, w ramach duszpasterstwa akademickiego. Decyzja okazała się opatrnościowa, gdyż ówczesny rektor, ks. Zygmunt Malacki, włączył KOAB w działalność duszpasterstwa akademickiego. Przez kilka lat prowadzone konwersatoria biblijne pozwoliły zgromadzić młodzież, która z czasem utworzyła grupę animatorów prowadzących różne dzieła KOAB. Jednocześnie zostały podjęte kroki w celu utworzenia instytucji wspierającej finansowo działalność KOAB. Pierwszym ważnym zadaniem młodego zespołu animatorów KOAB było zorganizowanie Pierwszej Bielańskiej Olimpiady Biblijnej w roku szkolnym 1996/1997. Stała wówczas pod patronatem prymasa Polski inicjatywa powołania kręgów biblijnych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w gminie Bielany. Możliwe to było dzięki niezwyklej życzliwości burmistrza, Michała Mazurowskiego. Programem zostały objęte niemal wszystkie szkoły znajdujące się na terenie jego gminy. KOAB opracował program biblijny oparty na Ewangeliach, składający się z około 40 konspektów biblijnych, które łączyły wiedzę biblijną i przetwarzały ją na poziom dzieci, wykorzystując zarówno metody biblijne jak i katechetyczne (szczególnie aktywizujące). W sumie w programie tym wzięło udział ponad tysiąc dzieci. Wielkim zainteresowaniem cieszyły się warsztaty dla prowadzących kręgi katechetów, podczas których mieli możliwość poznania metod biblijnych i bardzo potrzebnych do pracy z dziećmi metod integrujących i aktywizujących. Na koniec rocznej pracy została zorganizowana olimpiada, miała ona podsumować roczną pracę kręgów i zarazem zaktywizować środowisko przez danie możliwości wykazania się zdobytą wiedzą. Prowadzący kręgi otrzymali dodatek motywacyjny do wynagrodzenia, zaś laureaci liczne nagrody oraz ufundowaną przez burmistrza gminy Bielany dziesięciodniową pielgrzymkę do Medjugorje (Chorwacja). Program jest kontynuowany do dziś, niestety, obecne władze gminy nie są już tak życzliwe i ofiarne.

Kolejnym przełomowym momentem w działalności KOAB były lata 1998/1999. Zawiązana wówczas współpraca z firmami NAOS Studio Multimedia i EDGAR Multimedia zaowocowała wydaniem pierwszej na polskim rynku w pełni multimedialnej i zintegrowanej publikacji na CD-ROM-ie pt. *Multimedialny świat Biblii*. Popularyzowała ona wiedzę na temat Biblii, historycznego, społecznego i geograficznego tła staro- i nowotestamentowych wydarzeń, procesu powstawania ksiąg świętych, dziejów przekazu tekstu oryginalnego oraz jego tłumaczeń, recepcji i metod interpretacji aż po czasy współczesne. Wysoki poziom merytoryczny publikacji gwarantował udział w projekcie zespołu biblistów pod kierunkiem wybitnego znawcy przedmiotu ks. prof. dr. hab. Waldemara Chrostowskiego, jak również współpraca wydawnicza producenta z Fundacją na rzecz Katolickiego Apostolatu Biblijnego w Archidiecezji Warszawskiej. Większość artykułów i haseł opracował ks. dr Andrzej Banaszek, dyrektor KOAB. Nakład zniknął z półek księgarskich w ciągu niespełna kilku miesięcy.

Bardzo ważnym etapem dla KOAB był rok 2000, w którym ośrodek wraz z Wydziałem Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej Warszawskiej zorganizował w Trzcinity koło Jasta trzy serie dziesięciodniowych jubileuszowych warsztatów biblijnych pt. *Jubileuszowe wakacje z Biblią*. Wzięło w nich udział 140 osób. Celem warsztatów było przede wszystkim pogłębienie znajomości Pisma Świętego i pomoc w odkrywaniu Boga przemawiającego z miłością do człowieka przez wydarzenia Historii Zbawienia, zaś ich tematem byli bohaterowie wiary Starego i Nowego Testamentu. Każdy dzień warsztatów poświęcony był innej postaci biblijnej. Panoramę bohaterów rozpoczęła prehistoria biblijna, a punktem kulminacyjnym była osoba Jezusa Chrystusa i założony przez Niego Kościół. W planie dnia nie zabrakło też chwil modlitwy, wspólnej mszy św., wykładów, kręgów biblijnych a także zwiedzania okolic i wędrówek ciekawymi szlakami turystycznymi oraz nawiedzenie odpustowych świątyń stacyjnych, a szczególnie okolicznych sanktuariów maryjnych w Dębowcu i Tarnowcu. Wsparciem finansowym tej inicjatywy były dochody ze sprzedaży komputerowego przewodnika po Piśmie Świętym (wspomniany już *Multimedialny świat Biblii*), a także sponsoring instytucji i osób prywatnych. Warsztaty osiągnęły zamierzony cel, a uczestnicy wyrazili chęć uczestnictwa w warsztatach w następnym roku. Powstała inicjatywa zorganizowania kolejnych warsztatów na podstawie Dziejów Apostolskie i niektórych Listów św. Pawła. Zebrane i skorygowane materiały z warsztatów zostały wydane w serii „Zeszyty Biblijne KOAB”.

W ostatnich latach działalność KOAB realizuje się w trzech działach: dydaktycznym, wydawniczym oraz pielgrzymkowym. Główny nacisk położony jest na pracę w dziale dydaktycznym, czyli na propagowanie Biblii w środowiskach szkolnych. Służy temu przede wszystkim program *Hieronymus*, który powstał w 2001 r. przy współpracy Katolickiego Ośrodka Apostolatu Biblijnego (KOAB), Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Metropolitalnej Warszawskiej oraz Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), a naukowym wsparciem służył ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski. *Hieronymus* jest programem edukacyjnym i zakłada długoterminową współpracę gimnazjów, liceów oraz środowisk naukowych, mającą na celu krzewienie kultury i poznawanie chrześcijańskich korzeni cywilizacji europejskiej przez zakładanie kręgów biblijnych w środowiskach szkolnych oraz mobilizowanie tych środowisk w ramach udziału w Olimpiadzie Wiedzy Biblijnej. W ramach programu, począwszy od września każdego roku, powstają w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w szkołach ponadgimnazjalnych kręgi biblijne, prowadzone w ramach zajęć pozalekcyjnych, przez katechetów. Kręgi pracują według materiału zawartego w „Zeszytach Biblijnych KOAB”. Na przełomie maja i czerwca organizowane są finały olimpiady, w których mogą wziąć udział zgłoszeni wcześniej uczestnicy kręgów biblijnych z całej Polski. Uwieńczeniem pracy kręgów biblijnych jest udział w olimpiadzie biblijnej na poziomie szkolnym, w trzech grupach wiekowych. Ci, którzy zdobędą wymaganą liczbę punktów, biorą udział w olimpiadzie na poziomie diecezjalnym. Testy na poszczególne etapy opracowuje grupa animatorów KOAB. Dla laureatów przewidziane są atrakcyjne nagrody (m.in. bezpłatne miejsca na dwutygodniowej pielgrzymce, a dla maturzystów dodatkowo trzy indeksy na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie). Do programu są zapraszane szkoły ze wszystkich diecezji, ale jak dotąd program ten jest realizowany tylko w czterech (Archidiecezja Warszawska; Diecezja Warszawsko-Praska; Diecezja Łowicka; Archidiecezja Szczecińsko-Kamińska). Pewnym problemem jest nie zawsze chętnie i możliwe zaangażowanie katechetów w prowadzenie kręgów biblijnych, gdyż jest to działalność społeczna.

W ramach działalności dydaktycznej KOAB prowadzone są też wykłady biblijne dla ludzi w różnym wieku i różnego stanu. Obecnie wykłady te odbywają się przy kościele św. Teresy od Dzieciątka Jezus (Warszawa, ul. Tamka 4a), w latach wcześniejszych prowadzone były w innych miejscach (m.in. w Warszawie: przy kościele akademickim św. Anny, ul. Krakowskie Przedmieście; przy kościele św. Jakuba, pl. Narutowicza; przy kościele Świętej

Rodziny, ul. Rozwadowska; przy kościele Świętego Ducha w Starej Iwicznej koło Piaseczna). Celem tych wykładów jest przybliżenie przesłania orędzia biblijnego, poczynszyszy od Księgi Rodzaju aż do Apokalipsy. Temu celowi służą też organizowane w parafiach niedziele biblijne.

Dział wydawniczy opracowuje różne pozycje książkowe adresowane do studentów uczelni teologicznych, katechetów, prowadzących kręgi biblijne oraz osób pragnących pogłębiać swoją wiedzę biblijną. Przez lekturę tych pozycji można lepiej i pełniej poznać orędzie miłującego Boga, który nieustannie szuka człowieka, by go uchronić przed niebezpieczeństwami i obdarować szczęściem. W dziale wydawniczym ukazały się do chwili obecnej cztery serie: „Zeszyty Biblijne KOAB”³, „Zarys Teologii Starego Testamentu”⁴, „Bliżej Biblii Bliżej Prawdy”⁵ oraz „Pielgrzymim szlakiem”⁶.

Dział pielgrzymkowy KOAB raz w roku, poczynając od 2001 r., organizuje pielgrzymkę do miejsc związanych z wydarzeniami biblijnymi. Pierwszą inicjatywą tego działu była Pielgrzymka do Ziemi Świętej i na Synaj – 2001 r. W kolejnych latach KOAB zorganizował pielgrzymki: w 2002 r. – Śladami św. Pawła do Grecji; w roku jubileuszu 25-lecia pontyfikatu Ojca Świętego Jana Pawła II (2003 r.) pielgrzymka Śladami Apostołów Piotra i Pawła do Rzymu; 2004 r. – Śladami Apostołów Pawła i Jana do Turcji. W 2005 r. planowana jest pielgrzymka Do grobu św. Jakuba Apostoła w Hiszpanii (Santiago de Compostella).

KOAB realizuje swoje cele statutowe także we współpracy z lokalnym radiem Józef (96,5 fm), biorąc udział w różnego typu audycjach. Działalność KOAB dokumentowana jest na stronie internetowej <http://www.koab.mkw.pl>.

Ks. dr Andrzej Banaszek, SBP 146

³ A. Banaszek, *Od stworzenia świata do Chrystusa. Panorama ważniejszych wydarzeń i postaci biblijnych*, Warszawa 2001; tenże, *Czasy biblijne. Ludzie – wydarzenia – miejsca*, Warszawa 2002; tenże, *Rozwój Kościoła Apostolskiego. Dzieje Apostolskie. Listy św. Pawła*, Warszawa 2002; tenże, *Kościoły Janowe. Ewangelia św. Jana, Listy Janowe. Apokalipsa*, Warszawa 2003; tenże, *Ewangelie Synoptyczne*, Warszawa 2004.

⁴ Tenże, *Pięcioksiąg*, Warszawa 2002; tenże, *Księgi historyczne*, Warszawa 2002; tenże, *Prorocy przedwygnaniowi*, Warszawa 2003; tenże, *Prorocy powygnaniowi*, Warszawa 2003; tenże, *Pięć pierwszych ksiąg Biblii*, Warszawa 2004.

⁵ B. Żychlińska CSDP, *Wstęp ogólny do Pisma Świętego*, Warszawa 2002.

⁶ K. Kalińska, *Do Rzymu*, Warszawa 2003.